

Шебалков Г.О.

студент;

Черба В.М.

доцент,

Університет митної справи та фінансів

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ САНКЦІЙ ЯК МЕТОД ДОТРИМАННЯ ПРАВОВИХ НОРМ МІЖ КРАЇНАМИ

В умовах загострення політично-економічної ситуації між країни значного впливу набувають економічні санкції. Уряди та багатонаціональні органи вводять економічні санкції, намагаючись змінити стратегічні рішення державних та недержавних суб'єктів, які загрожують їх інтересам або порушують міжнародні норми поведінки. Критики кажуть, що санкції часто погано продумані і рідко успішні в зміні поведінки цілі, тоді як прихильники стверджують, що вони стали більш ефективними в останні роки і залишаються важливим інструментом зовнішньої політики. Санкції стали визначальною рисою реакції Заходу на кілька геополітичних завдань, включаючи ядерну програму Північної Кореї та втручання Росії в Україну. Тобто, можна стверджувати, що санкція – це елемент правової норми, що встановлює не вигідні наслідки у разі порушення правила, визначеного диспозиції. Саме санкція є одним із засобів спонукання особи до додержання норми права. Стандартна норма права може бути викладена у вигляді: «Якщо країна порушує норми міжнародного права чи проводить агресивну політику по відношенню до інших країн, то на країну можуть бути накладені санкції від інших країн та ООН».

Економічні санкції застосовуються для торгових та фінансових відносин, цілей зовнішньої політики та політики безпеки. Вони можуть бути всебічними, забороняючи комерційну діяльність щодо всієї країни, наприклад, давні ембарго США на Кубу, або вони можуть бути цільовими, блокування транзакцій з певними підприємствами, групами чи окремими особами.

Санкції застосовуються у різних формах, включаючи заборони на поїздки, заморожування активів, ембарго на постачання зброї, обмеження капіталу, скорочення іноземної допомоги та обмеження торгівлі. (Загальний експортний контроль, який не є каральним, часто виключається із обговорень санкцій).

Національні уряди та міжнародні органи, такі як Організація Об'єднаних Націй та Європейський Союз, можуть накласти економічні санкції для примушення, стримування, покарання чи приниження суб'єктів, які загрожують їхнім інтересам або порушують міжнародні норми поведінки. Санкції використовують для цілого ряду зовнішньополітичних цілей, включаючи боротьбу з тероризмом, боротьбу проти наркотиків, демократію та просування прав людини, врегулювання конфліктів та кібербезпеку.

Політики можуть розглядати санкції як відповідь на іноземні кризи, в яких національний інтерес менш важливий або де військові дії не є

можливими. Країни та організації можуть періодично видавати санкції в каральних цілях.

Санкції можуть бути, як ефективним, так і зазнати невдачі залежно від напрямку та умов їх використання. Програми санкцій із невеликими цілями, як правило, більш успішні, ніж ті, що мають великі політичні амбіції. Крім того, санкції можуть досягти бажаного економічного ефекту, але іноді вони можуть не змінити поведінку агресора [2].

Ефективність політичних санкцій можна спостерігати на прикладі застосування їх проти КНДР та Ірану. Подальші Резолюції 1874 (2009), 2087 (2013), 2094 (2013) приймалися у зв'язку з наступним випробовуванням КНДР ядерної зброї та встановили більш жорсткий режим санкцій. Зокрема, ембарго на поставку зброї, огляд усіх без винятку вантажів, які ввозяться (вивозяться) з країни та суден у відкритому морі, блокування банківських транзакцій та банківських рахунків, а також можливість огляду особистого багажу дипломатичних представників з метою виявлення і вилучення крупних сум готівкою, якщо є підстави вважати, що вони спрямовуються на розвиток ракетно-ядерної програми.

Схожа ситуація у зв'язку з порушенням режиму нерозповсюдження та введенням санкцій і щодо Ісламської Республіки Іран. За порушення зобов'язань, визначених Угодою про гарантії з МАГАТЕ, Радою Безпеки резолюціями 1737 (2006), 1747 (2007), 1803 (2008), 1929 (2010) стосовно Ірану введено санкції на підставі глави VII Статуту ООН. Вони передбачали ембарго на поставку матеріалів, чутливих в плані розповсюдження ядерної діяльності й розвитку програм розробки балістичних ракет; заборону на експорт та імпорт будь-яких видів зброї та пов'язаних з нею матеріалів; заборону на поїздки та заморожування активів щодо визначених Радою осіб. У зв'язку з невизнанням керівництвом Ірану санкцій та невиконанням рішення Ради Безпеки тиск на країну поступово посилювався шляхом введення більш суворих примусових заходів.

За висновками груп експертів Ради Безпеки ООН введення санкцій хоча і не зупинило розробку ядерних та ракетних програм Ірану та КНДР, проте суттєво вплинуло на графік їх реалізації, а завдяки введенню фінансових санкцій дало змогу перекрити основні канали отримання коштів, які б у разі їх надходження використовувалися для фінансування забороненої діяльності [3].

Введення санкцій призводить до колосального впливу на економіку країни. Починається криза в економіці країни, яку можна спостерігати через зниження макропоказників. ВВП в країні знижується на декілька відсотків. У разі жорстких санкцій відбувається втеча внутрішнього капіталу і колосальний відтік іноземного капіталу. Через санкції скорочується економічне співробітництво з іншими країнами. Ціни на продовольчі товари зростають. Більшість громадян не можуть дозволити собі виїзд за кордон. Санкції для країни – це неможливість використання необхідних їй технологій. Такі обмеження відчувають всі сфери. Починається уповільнення науково-технічного розвитку. Ще один важливий ефект санкцій – обмеження доступу бізнесу до так званих «дешевих» грошей в західних банках.

Відповіддю на агресивні дії країн виступають санкції, які впливають на всі сфери країни. Так політичні санкції зазнала Російська Федерація. За час санкцій в країні спостерігалось падіння ВВП і скорочення економіки. За перші десять місяців від початку санкцій ВВП впав на 0,7%, багато ключових показників серйозно погіршилися. Санкції також спровокували колосальний відтік капіталу з РФ – в 2014 році він склав \$ 153 млрд, в 2015-му – \$ 57,5 млрд, в 2016-м – \$ 15,4 млрд. В 2014–2016 роках ціни на продовольчі товари в Росії вирости майже на третину (31,6%). Особливо помітним виявився стрибок цін у 2015 році. Падіння реальних доходів людей у жовтні прискорилося до 5,9% в річному вимірі. Це призвело до скорочення роздрібною торгівлі, оборот якої зменшився на 4,4%. Вперше за останні десятиліття зріс рівень безробіття: він становить 5,4%.

Обвал російського рубля. Значний внутрішній та зовнішній борг Росії. Немоżliвість доступу до джерел зовнішніх запозичень та падіння цін на нафту призвели до обвалу російського рубля: 6 грудня 2014 увійшло в історію Росії як «чорний вівторок», коли рубль на торгах впав з позначки 60 рублів за долар до майже 80 рублів за долар. Після стабілізації курсу: рубль подешевшав з 34.37 за 1 долар США до 40.94 (19 %) [1].

Отже, через санкції, економіка будь-якої країни може почати стискатися, це призведе до банкрутств компаній, за цим піде стискання банківської системи. Спроби врятувати системоутворюючі банки викликають необхідність почати емісію, яка призведе до обвалу національної валюти. Це приведе, у свою чергу, до припинення придатності валюти в якості розрахункової одиниці в міжнародній торгівлі, що призведе до колапсу імпорту.

Таким чином, проаналізувавши усі докладені матеріали стає зрозуміло, що санкції дійсно є реальною загрозою, як в науково-технічному, так і в духовному розвитку країни. Дії санкцій можуть бути не помітними на перший погляд, але вони уповільнюють розвиток країни на наступні десятиліття. Те, що стає з країною, це – не що інше, як кадри уповільненої дії аварії потягу. Вони можуть лише сповільнюватися або прискорюватися, але аварія потягу відбудеться абсолютно точно.

Список використаних джерел:

1. Санкції проти Росії: чи був ефект? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bbc.com/ukrainian/features-38247744>
2. Сопронюк О. Поняття санкції у теорії права / О. Сопронюк // Історико-правовий часопис. - 2016. - № 1. - С. 234–240. – [Режим доступу]: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2016_1_46
3. Малишева Ю. В. «Проблема ефективності застосування санкцій ради безпеки ООН до країн-порушників режиму нерозповсюдження ядерної зброї» – 2013. – С. 367–370.